

gazdasági elismerésére alapozott, a vidéken élők számára perspektívát nyújtó paradigmaváltás;

2. A mindennapok együttműködéseket gátló és az érdekérvényesítésben esélyegyenlőtlenséget teremtő átpolitizáltságnak megszüntetése, ezzel szemben a szakmaiság és a civil kurázi térnyerése;

3. A vidéki önszerveződés struktúráinak stabilizálódása, hatékonyságuk növelése;

4. Az önszerveződésre jelenleg nem vagy csak gyengén képes települési közösségek esetén külső beavatkozásokkal a helyi cselekvőképesség motiválása és erősítése.

A program társadalmi egyeztetése 2005. május 30-ával lezárult, a civilek nevében Galtz Ferenc akadémikus átadja a kormánynak a Charta tervezetét. Gyurcsány Ferenc miniszterelnök ígérete, hogy a Chartát az Országgyűlés őszi ülészsaka elé terjesztik.

Összeállította: Cserháti Ferenc

A „PÁRBESZÉD A VIDÉKÉRT” MOZGALOM KORMÁNNYAL KÖTÖTT MEGÁLLAPODÁSA

Megállapodás a Magyar Köztársaság Kormánya és a civil szféra között a „Párbeszéd a Vidékért” elnevezésű társadalmi program megvalósításáról

A megállapodás előzményeként deklaráljuk, hogy 2005. március 4-én Glatz Ferenc akadémikus, a Földhasználati és Vízgazdálkodási Nemzeti Stratégiai Bizottság elnöke felhívással fordult a civil szervezetekhez, politikusokhoz, kutatókhoz, önkormányzati tisztviselőkhöz: induljon párbeszéd a vidék, illetve falvak fejlesztése érdekében („Párbeszéd a Vidékért”).

2005. március 7-én a Parlamentben Gyurcsány Ferenc miniszterelnök támogatásáról biztosította a kezdeményezést.

A felhívást elfogadó civil szervezetek, tudósok és szakértők ezt követően határozták el, hogy ösztársadalmi párbeszédet kezdeményeznek a vidék és falvaink jövőjéről.

Ezért a jelen megállapodást aláírók munkacsoportba tömörültek és előkészítették a megállapodást a magyar kormány és a magyarországi civil szféra között.

A megállapodás célja:

Egy olyan társadalmi konszenzuson alapuló dokumentum megalkotása (Charta a Magyar Vidékért és Faluért), amely 2013-ig jelentősen befolyásolja a mindenkori kormány vidékpolitikáját és nemzeti fejlesztési terveit, szem előtt tartva ezzel a vidéki népesség életminőségének javítását, a vidék népességmegtartó erejének növelését és a természeti környezet védelmét.

Ezzel a megállapodással az aláírók kinyilvánítják, hogy kiemelt össznemzeti feladatnak tartják, s egyben hisznek abban: a vidék megújulhat a 21. század követelményei szerint.

1. A civil és a kormányzati oldal egyetért abban, hogy az európai politikai közbeszédben az egyik állandó téma a "közélet" körének kibővítése, a politikai pártok mellett a civil szervezetekben való állampolgári aktivitás és együttgondolkodás újrakezdése. Ezt a törekvést fogalmazza meg az Európai Unió is, amikor a közösségi intézmények építkezésében a szubszidiaritást nevezi meg alapelvként.

2. A megállapodó felek egyetértenek abban, hogy a magyarországi politizálásnak a jövőben csak hasznára válhat - függetlenül attól, hogy milyen pártkoalíció van kormányon -, ha biztosítja a civilek beleszólását a közügyek intézésébe, és hogyha a civil kezdeményezések javaslatainak megvalósíthatóságát megvizsgálja és a kivitelezésbe is bevonja szervezeteiket.

3. A "Párbeszéd a Vidékért" az újszerű európai politizálási gyakorlat része, amely azt célozza, hogy egy asztalhoz ültesse a vidéken és a falvakban élő helyi lakosokat, a vidéki Magyaror-

szág képviselőit, a természeti környezet fenntartásán munkálkodókat, a szakértőket és a politikusokat.

4. A megállapodó felek a társadalmi konszenzushoz vezető munka során a kutatói-szakértői állásfoglalásokat szembesítik az állampolgárokat közvetlenül képviselő önkormányzati képviselőkkel, civil szervezetekkel, majd a munka folytatásaként döntés-előkészítő javaslatokat fogalmaznak meg a kormányzati vidékpolitika és vidékfejlesztési stratégia számára.

5. A kormány vállalja, hogy a „Párbeszéd a Vidékért” program felvetéseit, következtetéseit és szakmai eredményeit bemutatja és szakmai vitára bocsátja a parlamenti pártok szakértői számára.

6. A párbeszéd eredménye a „Charta a Magyar Vidékért és Faluért” szövegének megfogalmazása, és egy olyan országgyűlési határozat vagy törvény megalkotása, amely kötelező alapelveteket ír elő a kormányok számára a vidékpolitika finanszírozásában és a preferenciák megállapításában.

7. A felek megállapodnak, hogy mindent elkövetnek azért, hogy a Charta megszülethessen 2005. június 15-ig, hogy az abban foglaltakat már a 2006. évi költségvetési tárgyalásokon érvényesíteni lehessen. Továbbá az eredményeket érvényesíteni lehessen a 2007-2013 közötti magyarországi Nemzeti Fejlesztési Tervben is.

8. A kormány vállalja, hogy kommunikációs lehetőségeivel segíti a „Párbeszéd a Vidékért” program iránti ösztársadalmi érdeklődés és elkötelezettség kibontakozását.

9. Az aláíró civil szervezetek vállalják, hogy a „Párbeszéd a Vidékért” civil szervezeti fórum hármas funkciót lát el munkája során:

- javaslattevő
- konzultatív
- műhely

Azaz: javaslatokat készít elő viták eredményeként, emellett készen áll arra, hogy a kormány kikérje a fórum véleményét akár az elkészített Országos Területfejlesztési Konceptióról vagy a Regionális Operatív Programról, illetve a működését megkezdő Vidékpolitikai Kabinet egyes intézkedéseiről. Remélhető, hogy a fórumokon a kutatók, valamint az önkormányzati vezetők eszmecseréje tudományos, illetve közéleti műhelyé formálják a munkaközösségeket. A kormány tisztviselői a különböző munkabizottságok üléseire megfigyelőként, illetve szakértőként kapnak meghívást.

10. A kormány vállalja, hogy a vidékpolitikát érintő és formáló tárcák politikusai és szakértői a párbeszédben a civilek által kezdeményezett témák megvitatásában tevékenyen vesznek részt.

VIDÉKFEJLESZTÉS, REGIONÁLIS IRODÁK, KISTÉRSÉGEK

11. Az aláíró civil szervezetek vállalják a "Párbeszéd a Vidékért" program alábbi négy albizottságának felállítását és működtetését:

- a településpolitika (igazgatás, intézmények, finanszírozás) munkahelyteremtés és termelés (mezőgazdaság – ezen belül élelmiszertermelés és környezetgazdálkodás; helyi ipar és szolgáltatás)
- infrastruktúra (utak, informatika, lakás, közüzemi és egyéb szolgáltatások)
- életminőség (oktatás, közművelődés, kultúra, esélyegyenlőség, helyi közösségek fejlesztése, szociális feladatok)

12. A "Párbeszéd a Vidékért" program résztvevői a program tematikáját és a munkacsoportok összetételét közösen határozzák meg.

13. A megállapodó felek egyetértenek abban, hogy törekedni kell a világi és egyházi civil szervezetek és szakértők minél szélesebb körének megmozgatására, és törekedni kell arra is, hogy már a viták folyamán a különböző pártállású önkormányzati politikusok is aktívan képviseljék álláspontjukat.

14. A felek megállapodnak abban, hogy a programnak a viták megindulásának napjától nyilvánosságot biztosítanak a társadalom egésze számára, így nem a véleménynyilvánítások forrását, hanem a tartalmukat tartják szem előtt, és a program tel-

jes időtartama alatt biztosítják a vitákba való bekapcsolódást.

15. A felek megállapodnak, hogy a következő ütemtervet fogadják el:

- *Március 31-ig* a fórum rögzíti a munkacsoportok tematikáját, a viták ütemtervét és a szervezeti felépítést.

- *Április 30-ig* az egyes szekciókban folynak a viták (meghívtas alapon lehetőleg vidéki településeken).

- *Május 7.* Elkészül az összesítő tanulmány és cselekvési program-javaslat.

- *Június 15.* A politikai egyeztetés (szakértőkkel, illetve a politikai pártok között) befejeződik. Ezzel a "Charta a Magyar Vidékért és Faluért" végleges szövege elkészül, és megjelenik a magyar közélet nyilvánossága előtt.

- *Augusztus 20.* Elkészül az országgyűlési határozat vagy törvény-előterjesztés szövege. Aláírásra előkészített formába kerül a 2013-ig a mindenkori kormányt kötelező és a nemzet jövőjének jelentős részét érintő Társadalmi Szerződés.

Budapest 2005. március 13.

A megállapodást megkötötték:

Gyurcsány Ferenc a kormány

és Glatz Ferenc akadémikus a civilek nevében.

A MUNKABIZOTTSÁGOK ÖSSZEFOGLALÓJA

1. munkacsoport

Intézményrendszer, finanszírozás

Vezető: Rechnitzer János

Az EU-hoz való csatlakozási kérelmünk, majd a belépéshez vezető csatlakozási folyamat eredményeképpen létrejöttek a vidékfejlesztés intézményrendszerének legfontosabb elemei. Létrejött a vidékfejlesztés vertikális fejlesztési hálózata, amelyben egy minisztériumi főosztályhoz rendelt megalakultak régióként a regionális vidékfejlesztési irodák (REVI), és vidékfejlesztési kistérségenként felállításra került egy megbízotti hálózat (ún. vidékfejlesztési menedzser) (2005. februárig).

A területfejlesztés és vidékfejlesztési intézményrendszer megosztott. Az agrárágazat nem tudta kezelni a vidéki népesség szociális, foglalkoztatási, település, területfejlesztési nehézségeket és a gazdaság megújítási igényeit.

A vidékfejlesztés koordinatív, sokszereplős tevékenység, ezért, valamint a nemzetközi tapasztalatok, valamint az eddigi hazai kezdeményezések alapján a terület- és vidékfejlesztés együttműködését, és a két szakterület intézményi egybekapcsolását javasoljuk.

Az intézményrendszernek átláthatónak, stabilnak, az alulról jövő kezdeményezések, befogadjának kell lenni.

Célok és szükséges intézkedések

1. Új Nemzeti Vidékfejlesztési Terv (NVT II) és új Agrár és Vidékfejlesztési Operatív Program 2 (AVOP 2) készítése 2007-2013. időszakra.

2. A hazai tervezési rendszerben egyértelművé kell tenni a tervtípusok egymáshoz való viszonyát (tervtörvény), s ezekben pontosan meg kell határozni a fenti dokumentumok érvényességét.

3. A már futó (2004-2006) kiemelten kezelt területfejlesztési programokban kapjon az eddigienél is nagyobb prioritást a vidékfejlesztés.

4. A 2007-2013. időszakra vonatkozóan felül kell vizsgálni, aktualizálni és egységes szerkezetben megjeleníteni a már elfogadott vidékfejlesztési koncepciókat, terveket, programokat.

5. 2007-től a tervszerződés rendszer bevezetése garantálhatná a főbb vidékfejlesztési célkitűzéseik megvalósítását.

6. A vidékfejlesztés nem agráriumot érintő fejlesztési tevékenységeit át kell irányítani a terület- és regionális fejlesztésért felelős tárcához, úgy, hogy mind regionális, mind kistérségi szinten egy fejlesztési szervezet legyen felelős a kitűzött célok és feladatok megvalósításáért.

7. A Regionális Fejlesztési Tanácsok ügynökségei legyenek a befogadói a vidékfejlesztés területi szakembereinek.

8. A kistérségi szinten az állam által fenntartott fejlesztési ügynökségek egységes szervezetében integrálódjanak a vidékfejlesztési szakemberek.

9. A vidékfejlesztés szakma, ezért felsőfokú végzettségű szakemberek végezzék a vidékfejlesztést, akiknek a továbbképzése folyamatos.

10. Erősödjön meg a témára szakosodott kutató és elemző intézményrendszer, teremtsék meg annak működését biztosító anyagi bázis.

11. A médiákon és más eszközökön keresztül be kell mutatni a sikeres kezdeményezéseket.

A finanszírozás

A vidékfejlesztés pénzügyi forrásainak feltárása és szakszerű meghatározása szinte lehetetlen. Kormányzati alapokból juta-

– El kell érni, hogy az alapfokú oktatásból kilépők elfogadják az egész életen át tartó tanulást mint a tartós boldogulás garanciáját, intézményi és támogatási oldalon pedig meg kell teremteni az iskolán kívüli (ifjú- és felnőttképzés, továbbá a formális képzési rendszereken kívül eső önképzés feltételeit, differenciáltan, célcsoportokra szabottan, nagy teret engedve az innovációknak.

– Lazítani kell a jogszabályi feltételeken, amelyek nem kedveznek az iskolarendszeren kívüli képzési formáknak.

3. 3. Ösztöndíj- és gyakornoki programok

– Olyan ösztöndíjprogramok meghirdetésére van szükség, amelyek legalább az egyéni kitörés lehetőségét biztosítják az erre képes, hátrányos helyzetű fiatalok számára, miközben húzóerőt jelentenek, mintát mutatnak a következő generációknak is. (Pl. roma tanítók, óvoda-pedagógusok felsőfokú tanulmányait támogató ösztöndíjak.) A kitörést a tanulás, a képzettség kell, hogy biztosítsa, s lehetőleg úgy, hogy ez ne jelentse a vidék elhagyását.

– Miközben egyre magasabb az elhelyezkedni nem tudó fiatal diplomások száma, vidéken, hiányoznak azok a szakemberek, akik hasznosan tevékenykedhetnek például a többfunkciós intézmények egyes feladatainak ellátásában (teleházak működtetése, mozgókönyvtárosi feladatok, rendezvényszervezés stb.). A

diplomás fiataloknak a kistelepüléseken történő néhány éves feladatvállalását egy, akár a munkaügyi ellátórendszeren belül működő gyakornoki rendszerrel kell lehetővé tenni.

– Ösztönözni kell az értelmiség vidéki munkavállalását (pl. a vidék hátrányait ellensúlyozó állami, többéves, differenciált ösztöndíjrendszerrel).

3. 4. Szociális ellátás, egészségvédelem

– Az aprófalvas, hátrányos helyzetű vidékeken tömeges problémát jelent a körzeti orvosi állások betöltetlensége; ösztönző programot kell kidolgozni a kevés „kártyapénzt” hozó álláshelyek betöltésére.

– Mind a szociális, mind az egészségügyi ellátás vonatkozásában meg kell teremteni a szociális vállalkozások keretében történő feladatellátás feltételeit. (A többcélú kistérségi szabályozás ebben a szférában is visszalépést hozott, a civil szervezetek pozíciói nemhogy erősödtek volna, de nagymértékben gyengültek.)

– Éltetni és fejleszteni kell a bevált szociális ellátási, támogatási formákat (falugondnoki szolgálatok, szociális földprogram).

– Biztosítani kell a komplex, szociális felzárkóztató programok kidolgozásának és megvalósításának lehetőségét.

6. munkacsoport

A magyar vidék önszerveződő és érdekérvényesítő képessége

Munkacsoport-vezető: G. Fekete Éva

I. Helyzetkép

Abban, hogy a vidék a rendszerváltás vesztesévé vált és a kívánt változások nem vagy csak korlátozottan tudnak elindulni, a vidéki társadalom gyenge önszerveződő és érdekérvényesítő képessége meghatározó szerepet játszik. A rendszerváltás nem ellensúlyozta az államszocialista időszak társadalmi és gazdasági folyamatainak a vidéki társadalom legtradicionálisabb eleme, a család széteséséhez, a civil kurázi háttérbe szorulásához, a települési önkormányzás technikáinak elfeledéséhez és a vidéki érdekérvényesítés fórumainak és kultúrájának felszámolásához vezető hatásait. Sőt a rendszerváltozás 15 éve alatt újabb gyengítő tényezők is megjelentek. Így pl. a képzett fiatalok elvándorlása, a munkanélküliség és a városi életforma térhódításával együtt a devianciák növekedése, bizalmatlanság, a települési önkormányzatok anyagi ellehetetlenülése, a fejlesztések következtelen, időben rapszodikus biztosítása és legfőképp az ország pártpolitikai érdekek mentén történő megosztása mind a vidék önszerveződő és érdekérvényesítő képességét gyengítették.

Ezeknek tulajdonítható a leginkább rászoruló vidéki térségek pályázati aktivitásának gyengése, az innovációk terjedésének lassúsága, a vidéki érdekek szabályozási folyamatokban való figyelmen kívül hagyása.

II. Jövőkép

Alapvető cél a vidéken élők tisztességes megélhetése és komfortos életkörülményeinek biztonsága. Am a vidék problémáinak megoldásában a vidéken élők önszerveződő és érdekérvényesítő képességének lényeges javulása nélkül előbbre jutni nem lehet.

A családok, a helyi és kistérségi civil közösségek, a kisvállalkozások és az önkormányzatok együttműködésén alapuló cselekvő-

képessége a változások elindításában és az innovációk terjedésében, míg a vidékiek megyei, regionális, országos és nemzetközi szerveződései az érdekérvényesítésben játszanak meghatározó szerepet.

Kiépülnek az önszerveződés és az érdekérvényesítés struktúrái, és teljesül az önszerveződések három alapfeltétele:

– a vidéken élők akarják a változásokat és készek az azokban való cselekvő részvételre,

– tudják, hogy hogyan lehet ezeket a változásokat végig vinni, azaz rendelkeznek az ehhez szükséges tudással és információkkal,

– megerősítést és támogatást kapnak kívülről, azaz vannak tanácsadó hálózatok, pénzügyi támogató rendszerek, a törvényalkotás és a kormányzati szervek értik a vidék gondjait és segítik azok megoldását.

III. Specifikus célok

Az önszerveződő és érdekérvényesítő képesség javítása a vidékiek közösségeinek minden szintjét érintő, a politika, a szakma és a civil szerveződések együttműködésére épülő, folyamatos párbeszédben megvalósuló intézményfejlesztéssel és tanulással érhető el.

Ahhoz, hogy elérhessük a magyar vidék jövőképében szereplő állapotot, szükséges:

1. A vidékről alkotott kép megváltozása, a vidékfejlesztés szociális megközelítése helyett a vidék értékeinek társadalmi és gazdasági elismerésére alapozott, a vidéken élők számára perspektívát nyújtó paradigmaváltása.

2. A mindennapok együttműködéseket gátló és az érdekérvényesítésben esélyegyenlőtlenséget teremtő átpolitizáltságának megszüntetése, ezzel szemben a szakmaiság és a civil kurázi témyerése.

VIDÉKFEJLESZTÉS, REGIONÁLIS IRODÁK, KISTÉRSÉGEK

3. A vidéki önszerveződés strukturáinak stabilizálódása, hatékonyságuk növelése.

4. Az önszerveződésre jelenleg nem vagy csak gyengén képes települési közösségek esetén külső beavatkozásokkal a helyi cselekvőképesség motiválása és erősítése.

IV. Eszközök, javaslatok

1. *Szemléletformálás:* Médiakampány a vidék értékeinek, azok hasznosulásának és társadalmi szerepének, a vidéki élet előnyeinek és hátrányainak bemutatására.

2. *Önkormányzati reform:* Az önkormányzati rendszer településméretből adódó különbségeket figyelembe vevő, a szolgáltatások elérhetőségére, a tisztségviselők felkészültségére, a helyi demokrácia érvényesülésére figyelmet fordító átalakítása.

3. *Decentralizáció:* A vidékfejlesztési döntésekben a kistérségi szint politikaformáló és döntés-előkészítő szerepének növelése, a helyi önkormányzatok fejlesztésre és közösségi életre fordítható forrásainak normatív biztosítása, ezzel az önszerveződések mozgásterének növelése.

4. *Civil szervezetek megerősítése:* A vidék és ezen belül a vidékfejlesztés civil szervezeteinek politikai, szakmai, módszertani, információs megerősítése, térségi és regionális hálózatok, valamint szakmai szolgáltató bázisok kialakítása.

5. *Együttműködések ösztönzése és segítése, motiváció:* Regionális, országos és nemzetközi vidékfejlesztési partnerségek építéséhez információs és szervezési segítség nyújtása, a közösségfejlesztési technikák, a jó gyakorlatok terjesztése.

6. *Külső humán erőforrások bevétele:* képzett fiatalok alkalmazását és letelepedését ösztönző támogatási rendszer kidolgozása.

7. *Helyi fejlesztési szakemberek:* térségfejlesztési tanácsadó és menedzserhálózat működésének támogatása, a térségmenedzser mint szakma elismerése és szakképzési háttérének biztosítása.

8. *Közösségi infrastruktúra kiépítése:* Az érdekérvényesítéshez szükséges információkat minden településen elérhetővé kell tenni és biztosítani kell a közösségi lét bázisaként szolgáló többfunkciós épületet.

9. *Közösségi vállalkozások:* A hiányzó szolgáltatások ellátására, a foglalkoztatási gondok enyhítésére és a társadalmi tőke növelésére egyaránt képes közösségi vállalkozások mint módszer elterjesztése.

10. *Vidékutató hálózat:* A vidéken zajló folyamatok követését és a fejlesztési tervek megalapozását tudományos igényű végző hálózat kialakítása.

11. *Érdekérvényesítés fórumai:* A vidékfejlesztés önszerveződései számára a mindenkori kormányzattal való párbeszédre lehetőséget adó fórum jogszabályban való biztosítása.

12. *Konfliktuskezelés:* A vidéken várható átalakulásokkal járó konfliktusokra az érintettek felkészítése, a káros következményeket mérséklő intézkedések megtétele.

13. *Nemzetközi megjelenés:* Az európai vidékfejlesztési mozgalmakba való bekapcsolódás támogatása és az európai fórumokon folyó munkáról folyamatos tájékoztatás.

Helyi Demokrácia Hírlevél 2005/1

Ez a Tocqueville Kutatóközpont hírlevele, amely a helyi politikával kapcsolatos elemzésekre hívja fel a figyelmet. A hírlevelet évente kb. 10-szer tervezzük kibocsátani, és a korábbi számok a www.helyidemokracia.hu oldalon lesznek elérhetőek.

Részletek a hírlevélből:

Publikációk

1. Nagy Csilla – Tamás Veronika: Helyi népszavazások Magyarországon

(Megjelent: Politikatudományi Szemle, 2004. 3. szám)

2. Soós Gábor – Bártfai Zsolt: Helyi demokrácia a megyei jogú városokban

(Megjelent: Politikatudományi Szemle, 2004. 3. szám)

3. Kákai László: Politikai kultúra és lokalitás

(Megjelent: Századvég, 2004. 3. szám)

4. Bocz János: Újraválasztott polgármesterek, avagy kiket és miért választanak meg ismét a szavazópolgárok?

(Megjelent: Századvég, 2004. 3. szám)

Kutatási programok

1. Felmérés a helyi képviseleti szervezetekről

A Tocqueville Kutatóközpont a Nemzeti Civil Alapprogram támogatásával felmérést folytat az önkormányzati képviselőtestületekben képviselőkkel rendelkező helyi pártok és társadalmi szervezetek körében. A kérdőív letölthető a www.helyidemokracia.hu webszájról. Mind a kutatási jelentés, mind az adatbázis elérhető lesz ugyanitt.

2. Az európai polgármester

Az Európai Polgármester nemzetközi kutatási program részeként végezte el a Tocqueville Kutatóközpont (a Local

Government and Public Service Reform Initiative támogatásával) 2003. júliusa és szeptembere között a magyarországi polgármesterek körében azt kérdőíves kutatást, mely egységes módszertan és kérdőív alapján Írországtól Görögorszáig 17 európai országban nagyjából egyidőben zajlott. A kutatásnak jellegénél fogva fő célja egy olyan nemzetközi adatbázis elkészítése, amely az Európai Unió jelenlegi és leendő tagjainak helyi döntéshozóit, azok értékeit, beállítódásait, céljait és életútbeli sajátosságait összehasonlíthatóvá teszi. A kutatási eredmények egy összehasonlító tanulmányokat tartalmazó kötete várhatóan megjelenik 2005 folyamán.

1. EUROLOC hírlevél

Ha a helyi politikai kutatásokkal kapcsolatos európai események, publikációk is érdeklék, érdemes feliratkozni az Euroloc hírlevelére!

A hírlevél angol nyelvű, jelenlegi működtetője Prof. Bas Denters a Twente Egyetemről.

A feliratkozás módja: a "LISTSERV@LISTS.UTWENTE.NL" címre kell küldeni egy e-mailt "SUBSCRIBE LOGOPOL-L" szöveggel.

A Tocqueville Kutatóközpont angol nyelvű webszájtja a www.t-rc.org címen érhető el.

hiánya; (8) az öntevékenység, önszegély és kezdeményezések hiánya és (9) a civil szerveződések hiánya.

8. *Szükség van a vidék tevékenységi szerkezetének átalakítására.* Ebben minden olyan termelő-, szolgáltató tevékenység számításba jöhet, amely nem károsítja a talajokat, a felszíni és a felszín alatti vizeket, nem szennyezi a levegőt és védi a biodiverzitást, a táj esztétikai értékeit. Ebben változatlanul fontos – a kistérségek mintegy kétharmadában, a jó és közepes termőhelyeken – a versenyképes mezőgazdasági termelés és feldolgozás, bel- és külkereskedelmi célokra (tartalékolásra) és exportra.

9. *A vidék környezetfenntartó tevékenységi feladatkörének létrehozása.* Ennek fedezetét az önkormányzatok költségvetésében célszerű előirányozni. A tevékenység egy része közmunka keretében is elvégezhető, de számításba vehető a „lokálpatrióták” önkéntes tevékenysége is. Ez utóbbi jó működését az önkormányzat által vásárolt fűnyírók, permetezők és más eszközök „kikölcsönzése” segítheti.

10. *A megújuló energia előállítás felkarolása.* A helyi energiaellátási költségek csökkentése, a tájgazdálkodás különleges és sokoldalú szerepének kamatoztatása, sürgeti a megújuló energia előállítási tevékenység gyors ütemű kibontakoztatását a helyi gazdasági, megélhetési, klímavédelmi, természet- és környezetvédelmi előnyei érdekében.

11. *Erdőtelepítés, -felújítás, zöldfelületek növelése.* Sokoldalú hatása és gazdasági előnyei miatt az erdőtelepítés, -felújítás, általában a zöldfelületek növelése a fenntartható tájgazdálkodás egyik fontos irányzata. Az általános tőkehiány és az EU-források elnyerése, valamint a mezőgazdasági tevékenységet megszüntetők miatt a magánerdők telepítési, gazdálkodási teendői kiemelt figyelmet érdemelnek a fenntartható tájgazdálkodásban.

12. *A kezdeményezésekben elsődleges a helyi tekintélyek megnyerése, az alulról építkezés, a különféle együttműködések megszervezése, és az EU-források elnyerésére irányuló erőfeszítések.*

4. munkacsoport

A vidék infrastruktúrája

Munkacsoport-vezető: Csatári Bálint

I. Helyzetkép – kritikus problémák

A magyar vidék infrastrukturális ellátottsága közepes vagy gyenge. A rendszerváltozás után a vidéki (falusi, kisvárosi) települési önkormányzatok gyorsan hozzáálltak lokális infrastruktúrájuk felzárkóztatásához. Ugyanakkor ezt a folyamatot alig követte a gazdaság élénkülése és az eltartó-képesség javulása, ezért a lokális infrastruktúra fenntartása, működtetése (pl. csatornahálózatok, hulladéklerakók, kistelepülések tömegközlekedése, közösségi intézmények stb.) egyre nyomasztóbb – és saját erőből szinte megoldhatatlan – teher a vidék számára. Kritikus a falu-város kapcsolatok gyenge színvonala. Az elérhetőség (közlekedési, információs, szolgáltatási stb.) a vidék legfőbb infrastrukturális kihívását jelenti, mint ez a fontos kulcsprobléma kb. három évtizede a fejlett országokban is jellemző volt.

A vidékies térségek gazdasági, jövedelmi szintje, s az ebből származtatható „eltartó-képessége”, valamint az infrastrukturális tényezőkből levezethető „ellátó-képessége” között az egyensúly megbomlott, s ez számos új konfliktus forrása.

A humán infrastruktúra általános helyzete még ellentmondásosabb. A humán vagy más szóval a társadalmi tőke értéke vidéken is erőteljesen devalválódott. A vidéki értelmiség jelentős hányada ma már városokból „jár ki” falura dolgozni. A falusi közösségek felbomlása, a népesség általános elöregedése, az iskolák és kulturális intézmények elavulása, megszűnése a vidék humán szolgáltató infrastruktúráját – a sok helyi erőfeszítés ellenére is – az „éppen létezés” állapotában tartja.

Nagyon kevés az ún. mobil szolgáltatás, bár alacsony a fizetőképes kereslet is.

Ezek a problémák regionálisan eltérőek, a tanyás és aprófalvas vidéki kistérségekben, erőteljesen vidékies térségeinkben halmozódnak (a külső és belső perifériákon, a Dél-Dunántúlon, a már több évtizede létező Balassagyarmat – Battonya vonaltól keletre a legsúlyosabb). Ezért a tervezett vidékfejlesztési beavatkozásoknak, az infrastrukturális felzárkóztatásnak is sokkal céltudatosabbnak, differenciáltnak kell lennie.

A vidék relatív infrastrukturális elmaradottsága egy ideig akár „kvázi előny” is lehet, ha a tájat, környezetet fenntartható módon megőrzi a jövő nemzedéke számára.

II. Jövőkép

Az Európai Unió 2007–2013 közötti fő prioritásai a mező- és erdőgazdaság versenyképességét, a környezetfejlesztést és a jó földhasznosítást, a vidéki élet minőségének javítását, a vidéki gazdasági tevékenységek diverzifikációját bátorítják.

Legyen ez az új magyar vidékfejlesztés

- „integrált”, sikeres tárcaközi megoldásokra építő,
- „fenntartható”, a természet, a környezet erőforrásait megőrző,
- „finom és biztonságos hazai élelmet adó”, mind a korszerű, piacképes, mind az ökoszociális agrártermelés oldaláról,
- „térségi összefogásra építő”, s a város–falukapcsolatok révén kistérségi szinten jó elérhetőséget, és megélhetést biztosító,
- s „emberközpontú, szelíd, barátságos”, amilyen a vidék valójában, s amilyen vidékre vágyunk az ott élők, vagy az oda látogatók.

III. Célok, teendők, eszközök

Az integrált magyar vidékfejlesztésnek meghatározott stratégiai fejlesztési céljait, irányait megfelelően előkészített nagy programok révén kellene beilleszteni az összes készülő területfejlesztési koncepcióba, programokba.

Javulnia kell a vidék társadalmi kohéziójának, a magyar vidék felé rendre nyilvánuljon meg az egész társadalom értékalkalpon álló szolidaritása.

Ennek a szűkebb, az infrastruktúrára vonatkozó teendői lehetnek:

1. A vidéki térségi szintű közúti (tömegközlekedési) elérhetőség jobbítása, a vasút megtartása, fejlesztése, a város–falukapcsolatok javításához, kiteljesítéshez szükséges hálózati infrastrukturális elemek (akár külön kedvezményekkel vagy dotációval biztosított) fejlesztése (pl. mobil szolgáltatások, minibusz-hálózatok, Internet és intranet).

2. Az épülő autópálya-hálózatra „rácsatlakozó” vidéki úthálózat-rekonstrukció és mezőgazdasági útépités.

VIDÉKFEJLESZTÉS, REGIONÁLIS IRODÁK, KISTÉRSÉGEK

3. Az vidéki társadalom teherbíró képességét is figyelembe vevő környezeti infrastruktúra fejlesztés (2015-ig minden 2000 főnél népesebb települést csatornázni kell, de kisebbek esetében is megoldást kell találni a szennyvízkezelésre).

4. Gondos és alapos területi mérlegelések, helyi társadalmi egyeztetések után újra és legalább az önkormányzati törvény szintjén pontosítani szükséges a minimális lokális humán infrastruktúra (oktatás, egészségügy, szociális ellátás) körét, s azokat lehetőség szerint fenn kell tartani, vagy gyors és kényelmes elérhetőségeket biztosítani.

5. Alapvető szerepet kell kapnia a még vidéken élő, de még inkább az oda visszatérő értelmiségnek. Közvetlen és közvetett

támogatási eszközrendszerrel is segíteni kellene, hogy minden kistérségben önállóan is élet- és működőképes, az állam és az önkormányzatok által is támogatott, de azoktól független, ugyanakkor professzionálisan működőképes, többszakmás fejlesztő-szervező-tanácsadó-menedzser szervezetek jöjjenek létre.

6. A vidéki közösségek lehetséges rehabilitációjának feltétele lehet a közösségi és teleházak számának növelése, valamint azok „hálózatos” működése.

7. A főváros és nagyobb városok közvetlen szuburbia-vidékei, vagy a kifejezett üdülővidékek (Balaton, Dunakanyar) külön kezelendők.

5. munkacsoport

A vidék társadalma

Munkacsoport-vezető: Kovács Katalin

Fejlesztési eszközök, javaslatok

Összeállította: Kovács Katalin

1. Átfogó javaslatok:

Meglehetősen nagy biztonsággal körülhatárolhatóak azok a nem egyszerűen hátrányos helyzetű, hanem szegregáció-sújtotta térségek, amelyekre integrált, de legalább koordinált célprogramokat kell kidolgozni és megvalósítani;

Meg kell határozni az alapvető ellátási formáknak azt a körét (pl. közoktatási, egészségügyi intézmények), amelyeket ki kell venni a pályázati rendszerekből, mert a legrászorultabbak nem tudnak megjelenni a pályázati rendszerekben.

2. Átfogó infrastruktúra-fejlesztést!

2.1. Közlekedés, elérhetőség

– A falvak jövője, népességmegtartó és -vonzó képessége szempontjából különösen fontos a városi munkahelyek, intézmények és szolgáltatások elérhetőségének javítása. Ez egyrészt a közút- és vasúthálózat fejlesztését jelenti, másrészt a (tömeg)közlekedés új elveken alapuló, rendszerszerű fejlesztését, amely a gerincvonalak fejlesztése mellett ráhordó járatok, alternatív megoldások kidolgozását jelenti (szociális vállalkozóként működő iránytaxik stb.).

– A már létező szolgálatok (falugondnokok, iskolabuszok) bekapcsolása egy-egy kistérség, mikro-térség elérhetőségének javítását szolgáló közlekedési hálózatba számottevően megkönnyítheti a központok elérhetőségét, s ehhez csak a szigorú törvényi szabályozást kell oldani.

2.2. Informatikai fejlesztések

– Az ITK-hozzáféréseken (szélessávú Internet) alapuló információ-szerzés, tudás, az ún. tudástársadalom, kultúra (terjesztés) feltételeinek megteremtése az egyik legfontosabb és legkönnyebben megvalósítható fejlesztéscsoport azok közül, amelyek a falvakban, kisvárosokban élők esélyegyenlőségének biztosítását célozzák. Ez egyszerre jelenti a felzárkóztatás és a versenyképesség szempontjainak érvényesítését, amihez az ITK-fejlesztések, ITK-ismeretek, ITK-alapú szolgáltatások fejlesztése kell a teleházakban, információs pontokon, iskolákban, könyvtárakban, s egyre inkább a vidéki vállalkozásokban és otthonokban.

2.3. Intézmény-megtartás és fejlesztés

– Abban a faluban, ahol nincs egy olyan közösségi épület, ahol a falusiak összegyülekezhetnek, akár azért, hogy szervez-

kedjenek, közmeghallgatáson vegyenek részt vagy előadásokat hallgassanak meg; ahol nincs arra mód, hogy ünnepeket vagy akár csak egy nagyobb lakodalmat rendezzenek, ott aligha beszélhetünk közösségekről. Ahol csak lehet, meg kell őrizni az intézményeket, nem feltétlenül a régi formájukban: az intézményeknek is nyitni kell a falu felé, helyenként több szolgáltatás ellátását kell vállalniuk (többfunkciós intézmények: faluház, könyvtár, bolt, posta, teleház stb.). Az ilyen intézmények (pl. megszűnt posták, iskolák átépítésével történő) kialakításának és fenntartására pályázati lehetőségeket és működési normatívát szükséges biztosítani.

– Üdvözlendő a kistérségi központokban és társközpontokban létrehozandó multifunkcionális terek/intézmények fejlesztésének programja, de ez nem zárhatja ki a nem központi elhelyezkedésű falvak, sőt, a kisteleplülések intézmény-fejlesztését.

3. *Elsődleges fontosságú az emberi erőforrások fejlesztése, a felzárkóztatás, az esélyegyenlőség feltételeinek javítása!*

3.1. Közoktatás

– Az iskola jelenleg nem tudja mérsékelni azokat az egyenlőtlenségeket, amelyek a gyermekek sikeres iskolai pályafutásának, majd ezt követően életpálya-esélyeinek tekintetében a családi háttér különbözőségei miatt fennállnak. El kell érni, hogy ne nőjön a szakadék a nagyon szegény, rendszerint alacsony képzettségű társadalmi csoportok és a társadalom többsége között! Ez az egyik feltétele a szakképzés korszerűsítésének, átalakításának, versenyképessé tételének is! A vidéki társadalom, köztük a legszegényebbek, a romák felzárkóztatása szempontjából kulcsfontosságú célokat a közoktatásra és a szakképzés rendszerére irányuló közvetett és közvetlen eszközökkel kell biztosítani, amely az egész rendszer átgondolását igénylő feladat (az iskolai teljesítmények rendszeres mérésétől kezdve az integrációt célzó eszközök újragondolásán át a kisteleplülések óvodáival és iskoláival kapcsolatos rendelkezések felülvizsgálatáig számos intézkedést takar).

3.2. Iskolán kívüli oktatás

Az oktatást, képzést, információs rendszereket ki kell terjeszteni az iskolarendszeren kívüli intézményekre! Tanítani kell a (vidéken „rekedt”) szülői generációját, valamint a közoktatásból kiesett fiatalokat is.

– El kell érni, hogy az alapfokú oktatásból kilépők elfogadják az egész életen át tartó tanulást mint a tartós boldogulás garanciáját, intézményi és támogatási oldalon pedig meg kell teremteni az iskolán kívüli (ifjú- és) felnőttképzés, továbbá a formális képzési rendszereken kívül eső önképzés feltételeit, differenciáltan, célcsoportokra szabottan, nagy teret engedve az innovációknak.

– Lazítani kell a jogszabályi feltételeken, amelyek nem kedveznek az iskolarendszeren kívüli képzési formáknak.

3. 3. Ösztöndíj- és gyakornoki programok

– Olyan ösztöndíjprogramok meghirdetésére van szükség, amelyek legalább az egyéni kitörés lehetőségét biztosítják az erre képes, hátrányos helyzetű fiatalok számára, miközben húzóerőt jelentenek, mintát mutatnak a következő generációknak is. (Pl. roma tanítók, óvoda-pedagógusok felsőfokú tanulmányait támogató ösztöndíjak.) A kitörést a tanulás, a képzettség kell, hogy biztosítsa, s lehetőleg úgy, hogy ez ne jelentse a vidék elhagyását.

– Miközben egyre magasabb az elhelyezkedni nem tudó fiatal diplomások száma, vidéken, hiányoznak azok a szakemberek, akik hasznosan tevékenykedhetnek például a többfunkciós intézmények egyes feladatainak ellátásában (teleházak működtetése, mozgókönyvtárosi feladatok, rendezvényszervezés stb.). A

diplomás fiataloknak a kistelepléseken történő néhány éves feladatvállalását egy, akár a munkaügyi ellátórendszeren belül működő gyakornoki rendszerrel kell lehetővé tenni.

– Ösztönözni kell az értelmiség vidéki munkavállalását (pl. a vidék hátrányait ellensúlyozó állami, többéves, differenciált ösztöndíjrendszerrel).

3. 4. Szociális ellátás, egészségvédelem

– Az aprófalvas, hátrányos helyzetű vidékeken tömeges problémát jelent a körzeti orvosi állások betöltetlensége; ösztönző programot kell kidolgozni a kevés „kártyapénzt” hozó álláshelyek betöltésére.

– Mind a szociális, mind az egészségügyi ellátás vonatkozásában meg kell teremteni a szociális vállalkozások keretében történő feladatellátás feltételeit. (A többcélú kistérségi szabályozás ebben a szférában is visszalépést hozott, a civil szervezetek pozíciói nemhogy erősödtek volna, de nagymértékben gyengültek.)

– Éltetni és fejleszteni kell a bevált szociális ellátási, támogatási formákat (falugondnoki szolgálatok, szociális földprogram).

– Biztosítani kell a komplex, szociális felzárkóztató programok kidolgozásának és megvalósításának lehetőségét.

6. munkacsoport

A magyar vidék önszerveződő és érdekérvényesítő képessége

Munkacsoport-vezető: G. Fekete Éva

I. Helyzetkép

Abban, hogy a vidék a rendszerváltás vesztesévé vált és a kívánt változások nem vagy csak korlátozottan tudnak elindulni, a vidéki társadalom gyenge önszerveződő és érdekérvényesítő képessége meghatározó szerepet játszik. A rendszerváltás nem ellensúlyozta az államszocialista időszak társadalmi és gazdasági folyamatainak a vidéki társadalom legtradicionálisabb eleme, a család széteséséhez, a civil kurázi háttérbe szorulásához, a települési önkormányzás technikáinak elfeledéséhez és a vidéki érdekérvényesítés fórumainak és kultúrájának felszámolásához vezető hatásait. Sőt a rendszerváltozás 15 éve alatt újabb gyengítő tényezők is megjelentek. Így pl. a képzett fiatalok elvándorlása, a munkanélküliség és a városi életforma térhódításával együtt a devianciák növekedése, bizalmatlanság, a települési önkormányzatok anyagi ellehetetlenülése, a fejlesztések következtelen, időben rapszodikus biztosítása és legfőképp az ország pártpolitikai érdekek mentén történő megosztása mind a vidék önszerveződő és érdekérvényesítő képességét gyengítették.

Ezeknek tulajdonítható a leginkább rászoruló vidéki térségek pályázati aktivitásának gyengése, az innovációk terjedésének lassúsága, a vidéki érdekek szabályozási folyamatokban való figyelmen kívül hagyása.

II. Jövőkép

Alapvető cél a vidéken élők tisztességes megélhetése és komfortos életkörülményeinek biztonsága. Ám a vidék problémáinak megoldásában a vidéken élők önszerveződő és érdekérvényesítő képességének lényeges javulása nélkül előbbre jutni nem lehet.

A családok, a helyi és kistérségi civil közösségek, a kisvállalkozások és az önkormányzatok együttműködésen alapuló cselekvő-

képessége a változások elindításában és az innovációk terjedésében, míg a vidékiek megyei, regionális, országos és nemzetközi szerveződései az érdekérvényesítésben játszanak meghatározó szerepet.

Kiépülnek az önszerveződés és az érdekérvényesítés struktúrái, és teljesül az önszerveződések három alapfeltétele:

– a vidéken élők akarják a változásokat és készek az azokban való cselekvő részvételre,

– tudják, hogy hogyan lehet ezeket a változásokat végig vinni, azaz rendelkeznek az ehhez szükséges tudással és információkkal,

– megerősítést és támogatást kapnak kívülről, azaz vannak tanácsadó hálózatok, pénzügyi támogató rendszerek, a törvényalkotás és a kormányzati szervek értik a vidék gondjait és segítik azok megoldását.

III. Specifikus célok

Az önszerveződő és érdekérvényesítő képesség javítása a vidékiek közösségeinek minden szintjét érintő, a politika, a szakma és a civil szerveződések együttműködésére épülő, folyamatos párbeszédben megvalósuló intézményfejlesztéssel és tanulással érhető el.

Ahhoz, hogy elérhessük a magyar vidék jövőképeben szereplő állapotot, szükséges:

1. A vidékről alkotott kép megváltozása, a vidékfejlesztés szociális megközelítése helyett a vidék értékeinek társadalmi és gazdasági elismerésére alapozott, a vidéken élők számára perspektívát nyújtó paradigmaváltása.

2. A mindennapok együttműködések gátló és az érdekérvényesítésben esélyegyenlőtlenséget teremtő átpolitizáltságának megszüntetése, ezzel szemben a szakmaiság és a civil kurázsi tényezője.

VIDÉKFEJLESZTÉS, REGIONÁLIS IRODÁK, KISTÉRSÉGEK

3. A vidéki önszerveződés struktúráinak stabilizálódása, hatékonyságuk növelése.

4. Az önszerveződésre jelenleg nem vagy csak gyengén képes települési közösségek esetén külső beavatkozásokkal a helyi cselekvőképesség motiválása és erősítése.

IV. Eszközök, javaslatok

1. **Szemléletformálás:** Médiakampány a vidék értékeinek, azok hasznosulásának és társadalmi szerepének, a vidéki élet előnyeinek és hátrányainak bemutatására.

2. **Önkormányzati reform:** Az önkormányzati rendszer településméretből adódó különbségeket figyelembe vevő, a szolgáltatások elérhetőségére, a tisztviselők felkészültségére, a helyi demokrácia érvényesülésére figyelmet fordító átalakítása.

3. **Decentralizáció:** A vidékfejlesztési döntésekben a kistérségi szint politikaformáló és döntés-előkészítő szerepének növelése, a helyi önkormányzatok fejlesztésre és közösségi életre fordítható forrásainak normatív biztosítása, ezzel az önszerveződések mozgásterének növelése.

4. **Civil szervezetek megerősítése:** A vidék és ezen belül a vidékfejlesztés civil szervezeteinek politikai, szakmai, módszertani, információs megerősítése, térségi és regionális hálózatok, valamint szakmai szolgáltató bázisok kialakítása.

5. **Együttműködések ösztönzése és segítése, motiváció:** Regionális, országos és nemzetközi vidékfejlesztési partnerségek építéséhez információs és szervezési segítség nyújtása, a közösségfejlesztési technikák, a jó gyakorlatok terjesztése.

6. **Külső humán erőforrások bevitel:** képzett fiatalok alkalmazását és letelepedését ösztönző támogatási rendszer kidolgozása.

7. **Helyi fejlesztési szakemberek:** térségfejlesztési tanácsadó és menedzserhálózat működésének támogatása, a térségmenedzser mint szakma elismerése és szakképzési háttérének biztosítása.

8. **Közösségi infrastruktúra kiépítése:** Az érdekérvényesítéshez szükséges információkat minden településen elérhetővé kell tenni és biztosítani kell a közösségi lét bázisaként szolgáló többfunkciós épületet.

9. **Közösségi vállalkozások:** A hiányzó szolgáltatások ellátására, a foglalkoztatási gondok enyhítésére és a társadalmi tőke növelésére egyaránt képes közösségi vállalkozások mint módszer elterjesztése.

10. **Vidékutató hálózat:** A vidéken zajló folyamatok követését és a fejlesztési tervek megalapozását tudományos igényű végző hálózat kialakítása.

11. **Érdekérvényesítés fórumai:** A vidékfejlesztés önszerveződései számára a mindenkori kormányzattal való párbeszédre lehetőséget adó fórum jogszabályban való biztosítása.

12. **Konfliktuskezelés:** A vidéken várható átalakulásokkal járó konfliktusokra az érintettek felkészítése, a káros következményeket mérséklő intézkedések megtétele.

13. **Nemzetközi megjelenés:** Az európai vidékfejlesztési mozgalmakba való bekapcsolódás támogatása és az európai fórumokon folyó munkáról folyamatos tájékoztatás.

Helyi Demokrácia Hírlevél 2005/1

Ez a Tocqueville Kutatóközpont hírlevele, amely a helyi politikával kapcsolatos elemzésekre hívja fel a figyelmet. A hírlevelet évente kb. 10-szer tervezzük kibocsátani, és a korábbi számok a www.helyidemokracia.hu oldalon lesznek elérhetőek.

Részletek a hírlevélből:

Publikációk

1. Nagy Csilla – Tamás Veronika: Helyi népszavazások Magyarországon

(Megjelent: Politikatudományi Szemle, 2004. 3. szám)

2. Soós Gábor – Bártfai Zsolt: Helyi demokrácia a megyei jogú városokban

(Megjelent: Politikatudományi Szemle, 2004. 3. szám)

3. Kákai László: Politikai kultúra és lokalitás

(Megjelent: Századvég, 2004. 3. szám)

4. Bocz János: Újraválasztott polgármesterek, avagy kiket és miért választanak meg ismét a szavazópolgárok?

(Megjelent: Századvég, 2004. 3. szám)

Kutatási programok

1. Felmérés a helyi képviselői szervezetekről

A Tocqueville Kutatóközpont a Nemzeti Civil Alapprogram támogatásával felmérést folytat az önkormányzati képviselő-testületekben képviselőkkal rendelkező helyi pártok és társadalmi szervezetek körében. A kérdőív letölthető a www.helyidemokracia.hu webszájról. Mind a kutatási jelentés, mind az adatbázis elérhető lesz ugyanitt.

2. Az európai polgármester

Az Európai Polgármester nemzetközi kutatási program részeként végezte el a Tocqueville Kutatóközpont (a Local

Government and Public Service Reform Initiative támogatásával) 2003. júliusa és szeptembere között a magyarországi polgármesterek körében azt a kérdőíves kutatást, mely egységes módszertan és kérdőív alapján Írországtól Görögorszáig 17 európai országban nagyjából egyidőben zajlott. A kutatásnak legénél fogva fő célja egy olyan nemzetközi adatbázis elkészítése, amely az Európai Unió jelenlegi és leendő tagjainak helyi döntéshozóit, azok értékeit, beállítódásait, céljait és életútbeli sajátosságait összehasonlíthatóvá teszi. A kutatási eredmények egy összehasonlító tanulmányokat tartalmazó kötete várhatóan megjelenik 2005 folyamán.

1. EUROLOC hírlevél

Ha a helyi politikai kutatásokkal kapcsolatos európai események, publikációk is érdeklík, érdemes feliratkozni az Euroloc hírlevelére!

A hírlevél angol nyelvű, jelenlegi működtetője Prof. Bas Denters a Twente Egyetemről.

A feliratkozás módja: a "LISTSERV@LISTS.UTWENTE.NL" címre kell küldeni egy e-mailt "SUBSCRIBE LOGOPOL-L" szöveggel.

A Tocqueville Kutatóközpont angol nyelvű webszájtja a www.t-rc.org címen érhető el.